

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VII. An & qua ratione attributa tam de diuina Essentia, quam hæc de illis, atq[ue] etiam illa de se mutuo prædicari possint in abstracto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

significare ipsam essentiam, sed aliquid circa ipsam essentiam, quos retulimus dub. præced.

4 Assertio IV. Attributa diuina, secundum imperfectum nostrum concipiendi modum, non includunt formaliter se mutuo. Ita S. Thomas opusc. 72. resp. ad q. 4. & 1. p. q. 13. a. 4. & lib. 1. cont. gent. cap. 35. Bonaventura in 1. d. 8. a. 1. quest. 1. Albertus, Richardus, Capreolus locis citatis, Gregorius de Valentia 1. p. q. 13. p. 5. Vasquez cit. disput. 119. c. 2. Gillius lib. 2. Tract. 1. cap. 8. num. 4. qui rectè notat, hanc esse communem sententiam veterum Theologorum.

Probatur assertio ex dictis supra dub. 3. & 5. Primo. Quia attributa diuina singula id solum formaliter, secundum imperfectum nostrum concipiendi modum, includunt, quod exprimitur conceptu formali, quem sub nomine cuiusque attributi de Deo formamus: at vero conceptus formales cuiusque attributi, cum sint à rebus creatis desumpti, non exprimunt omnes alias aliorum attributorum perfectiones, sed tantum singulas singuli; quales nempe sub eodem nomine formaliter, in rebus creatis, respondent ipsi diuinis perfectionibus: Ergo attributa formaliter, iuxta imperfectum nostrum concipiendi modum, non includunt omnes omnium attributorum perfectiones, sed solum propriam singula.

5 Secundo. Si attributa omnia, & singula, etiam iuxta nostrum concipiendi modum, essent de ratione intrinseca vnus cuiusque, tunc & nomina attributorum omnia essent synonyma; nec etiam analogicè quidem Deo, & creaturis essent communia: Vtrumque est absurdum: Ergo, &c. Sequela maioris probatur. Quia nomina attributorum significant formaliter id, quod nostro concipiendi modo est de ratione, & essentia vnus cuiusque attributi; Ergo si nostro etiam concipiendi modo, attributa omnia sunt de ratione singulorum, nomina attributorum singulorum formaliter significant omnia attributa: esto alioquin ex comuni notione, & prima impositione, ea omnia non significant; quod non obstat synonymiæ: Satis enim est, quod ex usu, & accommodatione ad hanc materiam diuinam, eandem planè significationem habeant; quia in significatis nominum non attenditur vnde, sed ad quid significandum formaliter vsurpentur. Vocabulum enim Hebraicum, *El*, & Græcum *Jeds*, & Latinum *Deus*, sunt synonyma, licet primum à fortitudine, secundum ab intuitione, tertium à dando appellationem sortiantur. Neque propterea, quod ex vi, & etymologia nominis, magis apertè Hebraicum quidem fortitudinem, Græcum prouidētiam, Latinum beneficentiam significant, idcirco ea nomina, desinunt esse synonyma. Quod si formaliter, & directè singula nomina attributorum significant omnia attributa; Ergo nec analogicè sunt communia creaturis: quandoquidem significatio talis nominis, sapientiæ v. g. qua formaliter significatur bonitas, iustitia, misericordia, &c. nec analogicè quidem communis est creaturis.

6 Alia ratio est nominis concreti, & abstracti, v. g. Dei, & Deitatis; definitionis, & definiti; quia concretum habet duplex significatum, materiale, & formale; quale non habet abstractum. Definitio sub

duplici conceptu significat; definitum sub vno: at vero simplicia nomina abstracta, si in formali significatu nō differūt, nullo modo possunt differre: nam quod explicitè vnum magis, quam alterum significare dicuntur, si directè alioquin, & ex mente, ac vsu loquendi, æque directè omnia significant, solam diuersitatem indicat ex parte Erymi, seu primæ impositionis vnus cuiusque nominis, non ex parte significationis, aut proprii modi significandi, quem hic, & nunc, seu in tali materia habent: quæ diuersitas significandi non obstat synonymiæ, vt dictum.

Neque verò attributa diuina tantum distinguimus ratione, sicut abstractum à concreto eiusdem formæ, aut sicut definitionem à definito; aut sicut transcendens ab ente particulari; sed planè vt formas, seu perfectiones formaliter distinctas.

Quis enim cogitans de sapientia diuina, simul habet conceptum iustitiæ, aut huius conceptum existimat, esse velut prioris explicationem, vel conceptum transcendentalem, aut aliquid huiusmodi?

7 Eadem est doctrina SS. Patrum; nominatim S. Bernardi, quem citauimus dub. 4. & Basilij lib. 1. cont. Eunomium: *Quæ contra* (nomina diuina) *si ad vnum tendunt significatum, necesse est, vt inter se idem valeant, sicut fit in multis vocibus; sicut cum simonem, Petrum, Cepham, eundem dicimus: quare si quis audit inalterabilem esse Deum, ad inuasibilitatem subducitur; & qui audit impassibilem, ad creandi virtutem defertur; quæ confusione quid vnquam absurdius fiet, quam si cum propriam cuiusque nominis potestatem abstuleris, contra communem consuetudinem & doctrinam spiritus leges ponas? Qui autem aliter quandoque locuti videntur, iuxta sensum primæ, & secundæ assertionis accipiendi sunt.*

Quæ verò contra has duas posteriores assertiones, obijci possunt, soluta sunt dubio præcedenti: Vnum solum adhuc superest. Nam substantia in Deo formaliter est essentia: Attributa formaliter includunt substantiam: Ergo formaliter etiam essentiam. Respondetur maiorem esse falsam, si vniuersaliter accipiatur, vt debet. Substantia enim in Deo non tantum formaliter est essentia; sed etiam suppositum, item relatio, & attributum ac prædicatum quodlibet Deo intrinsecum, vt dicitur dub. 7. Ergo etiam si attributa formaliter includant rationem substantiæ, non tamen rationem Essentiæ.

DVBIVM VII.

An, & quæ ratione attributa tam de diuina essentia, quam hæc de illis, atq; etiam illa de semutuo prædicari possunt, etiam in abstracto.

S. Thomas 1. p. q. 13. a. 3. & 12.

1 Posset quidè hæc dubitatio differri ad questionem septimam, vbi agitur de diuinis nominibus; sed quia in identitate, & distinctione diuinorum attributorum fundatur, ac prædicari etiam propriè notam est nominum, quam rerum, idcirco rectè hoc loco expenditur.

Notandum autem attributa diuina vel compara-

ri posse cum Deo, seu essentia diuina, vel ad se inuicem. & vtrumque horum vario prædicationis modo; nimirum, vt vel concreta de concretis, vel de concretis abstracta, vel de abstractis concreta, vel abstracta de abstractis prædicentur; idque vel in sensu identico solum, vel formaliter, vel etiam reduplicatiuè. Et quamuis tum in hac ipsa materia, vbi de terminis diuinis agitur, tum etiam in materia creata, non vsquequaq; conueniant Authores, quamam propositiones vniuersim sint veræ in sensu formali, quamam in sensu solum identico; consecrari tamen studebimus probabiliora.

Assertio I. In diuinis concreta, tam absoluta, quam connotatiua, de concretis absolutis vero, & formali sensu prædicantur. Ita S. Thomas q. 13. a. 3. & 12 & communis Scholasticorum. Exempla sunt. Deus est ens per se, est substantia intellectiua; est Spiritus; est omnipotens, bonus, iustus, misericors; vt de prædicationis relationis hoc loco taceam. Ratio est. Quia significatum nominis concreti, tam formale, quam materiale verè conuenit subiecto concreto, & unum est cum illo; nec tamen nomina ipsa, vt supponimus, plahè sunt synonyma. Ergo verè & formali etiã sensu concreta de concretis absolutis, siue substantiuis prædicantur; & quidem etiam directè: scilicet quando de connotatiuis, & adiectiuis prædicantur concreta absoluta. v.g. Omnipotens est Deus, vel omniscius est spiritus; tunc enim quia id, quod se habet quasi per modum formæ, subiicitur; id verò quod se habet per modum quasi subiecti, prædicatur, propositiones fiunt indirectæ. An vero ista, omniscius est omnipotens, & similes, in quibus adiectiua de adiectiuis prædicantur, sint directæ, & naturales, an præternaturales, disputant in simili Dialectici de illis propositionibus, Album est dulce, dulce est album.

Nec his obstat S. Dionysius c. 12. de cæl. hierarchia, vbi dicit, negationes in diuinis esse veras; affirmaciones autem incomparatas, siue incompatas, vel vt habet melior versio, inuenientes ineffabilem obscuritatem; græcè *αὐτὰ ἀτάκτως ἀνὰ ἀποστολῆν τῆν κρηθιρῆν τῶν ἀνομήτων*. Id enim intelligendum, non de re significatâ, sed de modo significandi, siue quoad terminos simplices, qui est analogicè tantum Deo conueniant, & in modo significandi, tam secundum rationem abstracti, quam concreti, aliquo modo deficiant; hic consignificando quasi compositionem, illic non significando subsistentiæ perfectionem; non expriment diuina sicuti sunt: siue quoad propositiones, inuolentes compositionem concomitanter ex parte nostri intellectus, non significatiuè ex parte obiecti: significamus enim ita nos quidem diuina componendo, sed non significamus ea ipsa à parte rei esse composita. Atq; ita etiam ferè respondent S. Thomas in 1. d. 4. q. 2. a. 1. ad 2. & q. 13. art. 3. ad 2. & a. 1. 2. ad 1. & Ferrariensis lib. cont. gent. c. 3. 6. & alij.

Assertio II. De concretis absolutis connotatiua, voce quidem tenuis, seu quo ad modum significandi, prædicatur in quale; re ipsa tamen in quid. Prior pars patet ex dub. 5. assert. 5. Quia prædicantur adiectiue, & quidem inlar passionum. Posteriorẽ tradit S. Thomas q. 6. a. 3. & q. 13. a. 6. & apertius Alensis 1. part. q. 48. memb. 4. a. 2. Ockam in 1. d. 3. q. 1. Ratio est. Quia in Deo re ipsa idem est concretum, & abstractum; sed abstractum nominis connotatiui

prædicatur in Quid; ergo ego etiam concretum. Quæ ratione etiam sensus huiusmodi prædicationis, cum Deus dicitur iustus, sapiens, &c. propriè non est, Deus est habens iustitiam, sapientiam, sed est existens ipsa iustitia, siue sapientia; vt post Anselmum in Monolog. cap. 16. notauit Ockam loco cit.

Assertio III. In diuinis, de concretis absolutis verè etiam prædicantur attributa, aliaque perfectiones in abstracto; dicendo, Deus, siue Eris primum, &c. est sapientia, iustitia, diuinitas, siue essentia, existentia, &c. Ita S. Thomas in 1. p. q. 3. a. 3. & 3. p. q. 17. art. 1. & communis Doctorum, quicquid dixerit Henricus Gandauensis in sum. art. 75. q. 2. quam etiam contra Gilbertum fuisse definitam, referunt S. Bernardus serm. 80. in Cant. & Otho Frisingensis lib. 1. hist. 1. cap. 57. & pluribus declarat Gab. Valsquez 1. p. tom. 2. disp. 120. cap. 2. Eodem modo sæpe loquitur SS. Patres, & ipsa Scriptura, vt dicitur q. seq. dub. 1. Ratio est: Quia in Deo, cum sit ens simplicissimum, & actus purus non differunt concreta, & abstracta; & si in creaturis transcendentia abstracta verè prædicantur de concretis, dicendo ens essentias, cur non etiam in Deo abstracta qualibet de concretis?

Assertio IV. Eiusmodi propositiones, in quibus prædicantur abstracta de Deo in concreto, secundum imperfectum nostrum modum concipiendi, sunt veræ in sensu identico, non formali; nisi quedam ex propria, & speciali ratione possint etiam formaliter de concretis prædicari. Posterior est ex mente omnium. Nemo enim dubitat, quin transcendentia, iisque similia, de Deo, sensu formali prædicentur, etiam in abstracto, vt, Deus est entitas, est actus purus, &c. cum id in rebus etiam creatis locum habeat. Priorem partem de perfectionibus saltem attributibus, tradit etiam Gillius lib. 2. tract. 7. cap. 14. num. 13. de omnibus autem ita à priori sentit Henricus loco cit. Probatur. Quia secundum nostrum concipiendi modum, differunt etiam in Deo concretum & abstractum, quod illud, v.g. Deus, apertè connotet etiam suppositum; abstractum, vt Deitas, non item; quo fit, vt concreta se habeant veluti tota, hæc veluti partes: pars autem per modum partis de toto sensu formali non prædicatur. Accedit quod alias valeret hæc illatio: Deus generat: Deus est Deitas; ergo Deitas generat; cum tamen maior sit de fide; conclusio contra fidem ex cap. Damianus, de summa Trinit. & fid. Cathol. Denique propositio illa, Deus est Deitas, nostro modo concipiendi habet se quoad significationem formalem, sicut ista, homo est humanitas; quæ non est vera sensu formali.

Nec obstant SS. Patres, quando abstracta de Deo magis propriè significant prædicari, quam concreta; in quibus S. Bernardus serm. 80. in Cantica: *si quid, inquit, de Deo propriè dici possit, rectius, congruentiusq; dicitur, Deus est magnitudo, bonitas, iustitia, sapientia, quam Deus est magnus, bonus, iustus, aut sapiens*. Et infra contra Gilbertum ait: *sed verius, sanctiusq; per contrarium iura dixerit; pater est verus, id est, veritas, &c. quâ nimirum, vt Gilbertus dixerat, pater est veritas, id est, verus*. Id enim verum quid est, ex parte idètitatis significat per propositionem; plenius enim, & perfectius significatur illa idètitas, de qua tunc erat controuersia, per

nomina.

nomina abstracta, quam concreta; sed non ex parte rei formaliter utriusque terminis significata: Alioquin iuxta nostrum concipiendi modum magis formalis esset hæc propositio, Deus est paternitas, quam Deus est pater; Deus est intellectio, quam Deus est intelligens; quod non est concedendum.

4 Assertio V. In Deo verè etiam prædicantur de abstractis concreta; dicendo, diuinitas, seu diuina essentia est Deus; sapientia, seu iustitia diuina est Deus, est sapiens, est omnipotens. Est communis Doctorum; contra Henricum Gandauensem loc. cit. & contra Gilbertum, definitam in Concilio Rhemensis can. 1. vt refert Otho Frisingensis lib. 1. de rebus gestis Frederici cap. 57. vbi dicitur: *Credimus, et confitemur simplicem naturam Diuinitatis esse Deum, nec aliquo sensu catholico posse negari, quin diuinitas sit Deus, et Deus diuinitas*: Esto non omnes alioqui canones eius concilij sint de fide, vt refert Orho ibidem. Eodem modo loquuntur SS. Patres. Ratio est, quia hæc omnia sunt vnum identicè.

5 Assertio VI. Eiusmodi propositiones, iuxta nostrum concipiendi modum, videntur esse solum verè in sensu identico, non formali: nisi quando prædicata concreta talia sunt, vt ex propria sua ratione de eiusmodi quibusdam abstractis verè ac formaliter prædicantur. Posterior pars huius assertionis est communis: quia omnes concedunt, prædicata, saltem transcendentia, posse de abstractis quibuslibet in sensu formali prædicari, etiam in concreto; v. g. Deitas, aut bonitas diuina sunt Ens; & quidni etiam diuinum, &c.

Sed & ob eandem causam, existimo de Essentia diuina similiter prædicari etiam, quod sit spiritus, viuens, substantia; item quod sit sapiens, iusta, potens, æterna, & cætera attributa: quia hæc, aut similia prædicata non postulant verum suppositum, & rectè etiam prædicantur de animarationali, quanto magis de naturâ diuinâ, quæ secundum nostram etiam rationem rectè concipitur affecta eiusmodi perfectionibus attributorum.

Secus est, quando de abstractis prædicantur concreta quædam, quæ suppositum inuoluunt, vt Deitas, vel iustitia est Deus: hoc enim nomen, saltem in confuso, connotat suppositum, vt suo loco dicitur. Talia sunt etiam, Deitas est creator, est persona diuina; quia hæc concreta respectu Deitatis, & aliorum abstractorum, habent se iuxta nostrum concipiendi modum, veluti tota ad partes; de quibus totum in sensu formali non prædicatur. Secus est etiam, cum dicitur, sapientia est sapiens, iustitia diuina est iusta; quia hæc significant aliquid affectum sapientia, vel iustitia; quod de sapientia, & iustitia diuina non magis dici potest, quam de sapientia, & iustitia humana. Secus item est, quando de abstractis attributorum perfectiones disparatæ in concreto prædicantur: vt iustitia est misericors, misericordia est iusta; nisi forte solum ab operatione fiat quasi extrinseca denominatio, ita vt iustitia diuina operationes dicantur temperatæ misericordie.

Ex quibus etiam patet prior pars assertionis. Neque enim prædicatio vera in sensu formali consistit, aut fundatur in sola connexionione formalis significati cum subiecto; nec adeo vniuersum est talis, quando formale significatum prædicati habet se per mo-

dum quasi formæ respectu subiecti, aut est idem cum subiecto; sed plura alia requiruntur, vt dictum. Alioquin hæc propositiones erunt verè in sensu formali; essentia diuina est sapientia, est suppositum, aut quantitas est figura; sessio est sedens. Accedit, quod si in sensu formali vera esset hæc propositio, Deitas est Deus, tum valeret hic syllogismus, Deus est homo; Deitas est Deus: Ergo Deitas est homo. 6

Sed contra hanc assertionem Vasquez 1. p. tom. 2. disput. 136. num. 12. indicat, hanc propositionem, Deitas est sapiens, solum esse veram sensu identico: è contrario non nemo ex recentioribus existimat, eiusmodi prædicationes esse veras etiam in sensu formali, quando concreta aut prædicantur de suis abstractis, v. g. Deus de Deitate, sapiens de sapientia; aut de abstractis subordinatorum; vt Deitas est Spiritus, viuens, substantia, ens; secus quando prædicantur concreta de abstractis rationum, formalium disparatarum; vt sapientia est iusta, misericors, omnipotens. Ac prima pars ex eo etiam probatur; quod in Concilio Rhemensi cit. can. 1. definitum est, in nullo sensu Catholico propriè negari huiusmodi propositionem, Deitas est Deus: posset autem negari, si solum esset vera sensu identico, non formali. 8

Respondeo, negando minorem huius syllogismi: non solum, quia negatio absolutè posita malignantis naturæ est; & ita retentis iisdem terminis, omnino verò sensu negat prædicatum de subiecto; cum tamen ad veritatè propositionis sufficere identitatem, significet quoque S. Thomas 1. p. q. 39. a. 5. ad 4. & 5: sed etiam, quia in diuinis est peculiaris ratio, cur perfectiones absolutæ, sine addita expressa limitatione, negandæ non sint de natura diuina, siue in concreto, siue in abstracto, quandoquidem hæc non solum identicè, sed à parte rei etiam essentialiter includit omnes perfectiones absolutas, vt dictum supra dub. 5. Illas verò propositiones, Deitas est spiritus, viuens, substantia, ens, iam antea concessimus esse veras, etiam sensu formali, sed ob aliam causam. 9

Assertio VII. In terminis diuinis, tum attributorum, tum aliarum perfectionum absolutarum, rectè, ac verè prædicantur etiam abstracta de abstractis, v. g. Deitas est sapientia, bonitas, &c. Bonitas est Deitas, sapientia, &c. Ita S. Thomas opusc. 9: quæst. 1. Bonauentura in 1. d. 3. q. 3. Gabriel d. 4. q. 1. a. 1. Heruzus quodlib. 1. q. 2. Capreolus d. 8. q. 4. omnesque recentiores. Eadem est doctrina SS. Patrum, quos citauimus dub. 2. & 5. Ratio sumitur ex dictis ibidem, & dub. 6. quia non solum identicè planè idem sunt, sed etiam, quia obiectiue, & à parte rei vnum est de essentia alterius. Idem etiam in terminis relatiuis, quando cum absolutis iunguntur, verum esse, contra Scotum suo loco dicitur. 7

Assertio VIII. Hæc prædicationes, iuxta nostrum concipiendi modum, non sunt verè in sensu formali, sed solum identico. Ita Henricus in sum. arr. 75. q. 2. Caietanus hic q. 14. art. 5. Vasquez, & alij citati dub. 5. pro tertia sententia, & dub. 6. assert. 3. & 4. Ratio sumitur ex dictis ibidem; quia attributa diuina, iuxta nostrum concipiendi modum, nec includunt se mutuo, nec essentiam, neque etiam includuntur ab essentia; etiâsi à parte rei hæc omnia sint vna simplicissima essentia Dei, Deusque ipse, vt ibidè dictum.

Qua de causa etiam Caietanus loc. cit. dixit, hanc propositionem, esse Dei est intelligere Dei, esse formalem secundum se, non verò quoad nos: quam Gillius lib. 2. Tract. 6. cap. 6. num. 12. putat, has esse formales, Diuinitas est sapientia, iustitia, misericordia, &c. non autem, sapientia est iustitia, iustitia est misericordia; eo quod omnes perfectiones includantur in essentia; non autem in vnoquoque attributo: sed vide quæ diximus dub. 5. & 6.

8 Assertio IX. Propositiones reduplicatiuæ, etiam in terminis diuinis, sunt falsæ, nisi terminus, cui apponitur reduplicatio, secundum nostrum concipiendum, contineat aliquo modo rationem, ob quam, aut secundum quam prædicatum conueniat subiecto: quò fit, vt sæpè propositiones reduplicatiuæ sint falsæ, etiam absolutæ, siue simplices sint veræ. In hoc generatim conueniunt omnes; & patet ex regulis Dialecticorum: tamen in particulari fit dissensio; eò quod non semper satis inter omnes constet, quandonam reduplicetur ratio, secundum quam prædicatum subiecto conueniat. Inde vero colligitur, has reduplicaciones esse veras, Deus quatenus sapiens intelligit, & gubernat mundum. Deus quatenus Deus, est viuens, iustus, sapiens, intelligens, misericors, potens, vel omnipotens, infinitus, &c. vt rectè etiam Heruæus Quodlibet. 1. quæst. 2. Torres 1. p. quæst. 28. a. 2. disp. 2. dub. 5.

Item Deitas, qua Deitas, est natura infinita, immensa, omnipotens: Sapientia diuina, est infinita, substantialis, per se existens, &c. Item Deus, qua volens (hoc est, secundum voluntatem) est iustus, misericors, &c. Item Deus, quatenus pater, generat; Christus secundum quod homo est creatura, aut incipit esse, iuxta S. Thomam 3. p. q. 16. a. 10. de quibus suo loco agendum.

9 E contrario autem hæ propositiones sunt falsæ: Deus quatenus Deus est homo; Deus quatenus sapiens, miseretur, amat, est immensus, omnipotens, iustus: Deus quatenus est immensus, aut quatenus vult, intelligit; quatenus intelligit, vult; quatenus iustus, est misericors, aut miseretur. Item intellectus diuinus, qua diuinus, vult, est iustus, misericors, omnipotens. Voluntas diuina, qua diuina, intelligit, est sapiens, &c. vt colligitur ex Ægidio in 1. dist. 5. 1. p. q. 2. a. 1. & dist. 6. quæst. 1. Heruæo, & alijs.

Istæ verò reduplicatiuæ veræ quidem sunt, sed in sensu solum identico, Bonitas, aut misericordia diuina; qua diuina, est iustitia, omnipotentia, &c. Intellectus diuinus, qua diuinus, est voluntas, & è conuerso, &c. Deus quia Deus est iustitia; iustitia diuina, qua diuina, est Deus; intellectus diuinus, qua diuinus est essentia diuina, ex dictis supra assert. 4. & 6. Eodem sensu secundum aliquos Thomistas apud

Torrem 1. p. q. 28. a. 2. disp. 2. dub. vlt. admitti potest ista: Intelligere Dei, in quantum intelligere Dei, est velle eiusdem; & è conuerso, &c.

10 Assertio X. Idem obseruandum in quibusdam propositionibus, quæ habent vim reduplicatiuarum. Falsæ enim sunt hæ propositiones, Deus intellectu vult, voluntate intelligit, misericordiam punit, iustitiam miseretur: Deus est magnitudine siue sapientia Deus; est bonitate sapiens; æternitate iustus, iustitia misericors, &c. vt habet communior Doctorum sententia, apud Henricum Gandauensem in sum. art. 75. q. 2. Gabrielem in 1. d. 2. q. 1. a. 3. dub. 4. Ægidium in 1. d. 6. q. 1. Torrem cit. disp. 2. dub. vltim. Suarez lib. 1. de Deo cap. 14. Vasquez 1. p. d. 119. cap. 2. & alios. Et si contrarium dixerint Petrus de Alliaco in 1. q. 6. art. 2. Arimnensis d. 8. q. 1. art. 2. & dubitauerit Richardus Victorinus lib. 2. de Trinitate, cap. 22. secus est, quando ablatius est terminus quasi transcendens neutralis: quia iuxta Augustinum quæstiunc. de Trinitate. *Deus eo ipso, quo est, vivit, intelligit, & eo quo intelligit, potest, & eo quo potest, est;* vt rectè etiam Gillius lib. 2. tract. 7. cap. 15. num. 5.

Similis cum prioribus est, ratio harum propositionum: Essentia diuina generat; diuina voluntas intelligit; intellectus diuinus vult; iustitia miseretur; misericordia punit: quia tamen alioquin subiectum accipitur materialiter, tamen quando prædicatum continet actum vitalem, seu etiam aliam actionem, accipitur formaliter, adeò vt propositiones, in quibus prædicata significant actiones, semper sint accipiendæ in sensu formali; secus quando significant aliam formam: vt cum Caietano 1. p. q. 32. a. 2. Torre ibidem p. 4. notauit Vasquez 1. p. tom. 2. disput. 136. cap. 3. & Suarez cit. cap. 14. num. 10.

Assertio XI. A præmissa vera solum in sensu identico, ad conclusionem in sensu formali, non valet argumentatio. Ita communis apud Suarez cit. cap. 14. num. 10. Vasq. disp. 119. num. 4. & alios. Et patet ex regulis Dialecticorum; quia variatur appellatio. Vnde non est bona illatio. Iustitia diuina est misericordia; sed misericordia miseretur; Ergo iustitia miseretur: Aut, iustitia diuina est misericordia; iustitia diuina punit; Ergo misericordia punit. Intellectus diuinus intelligit, intellectus diuinus est voluntas: Ergo voluntas intelligit. Item velle Dei est eius esse; sed Deus in quantum vult, operatur; Ergo in quantum est, operatur. Plura exempla retulimus assert. 4. & 6. Atque hæc de attributis diuinis in genere; ex quibus non pauca etiam deseruire possunt, tum pro materia de Sanctissima Trinitate; tum ad rationem diuinorum nominum cognoscendam, de quibus quæst. 7. pluribus agendum.